

Л. Т. Масенко

Койне

КОЙНЕ (грец. *κοινή* (διάλεκτος) – спільна (мова) – первісно назва загальнонародної грецької мови, що склалася у 4–3 столітті до нашої ери на іонійсько-аттичній діалектній основі. У сучас. соціолінгвістиці термін використовують на позначення спільної мови, що виникає на певних історичних етапах розвитку народу як засіб спілкування у середовищі носіїв різних [діалектів](#). У донаціональній період виникнення К. – типове явище мовного життя великих міст, де відбувається інтенсивна взаємодія різних діалектних стихій, наслідком чого стає нівелювання різких діалектних відмінностей. Так з'явилися міські К., що обслуговували потреби повсякденного, переважно усного, міжгрупового спілкування міського населення. Міські К. унаслідок впливу міст на економічного й мовно-культурне життя прилеглих територій перетворювалися на обласні.

Історично К. як наддіалектні форми усного мовлення часто стають важливою передумовою формування літ. мов. Так, англ. літературна мова утворилася на базі лондонського К., китайська – на базі пекінського. Основою формування російської літературної мови стало московське К., що поєднувало риси північноросійських та південноросійських говорів. Але, виникаючи на базі К., літературна мова протистоїть йому як опрацьована кодифікована мова неопрацьованій мові, що побутує переважно в уснорозмовній формі. У сучасному українському мовознавстві термін застосовують у зв'язку з характеристикою процесів утворення західноукраїнського варіанта української літературної мови наприкінці 19 – на поч. 20 ст. Його основою стало галицько-буковинське К., у якому, за визначенням *Л. Ткач*, поєдналися традиції мовлення української освіченої верстви, народнорозмовне мовлення у його різноманітних діалектних виявах, а також елементи новостворених соціолектів.

Рекомендована література

1. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900–1941). Стан і статус. Чц., 1998;
2. Ткач Л. Українська літературна мова на Буковині в кінці XIX – на початку XX ст. Ч. 1. Матеріали до словника. Чц., 2000;
3. Ткач Л. Українська літературна мова на Буковині в кінці XIX – на початку XX ст. Ч. 2. Джерела і соціокультурні чинники розвитку. Чц., 2007;

4. Шевельов Ю. Внесок Галичини у формування української літературної мови. К., 2003.

Бібліографічний опис:

Койне / Л. Т. Масенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-8038>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).